

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต กับ ความสอดคล้องกันของการกำหนดวาระข่าวสารด้านการเมืองของภาคสื่อมวลชน ภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย และภาคประชาชน" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกระบวนการในการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชน ในที่นี้คือ หนังสือพิมพ์ตัวอย่าง 2 ฉบับ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน) ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต คือ เว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน และพิจารณาถึงความสอดคล้องกันของวาระข่าวสารที่กำหนดโดยภาคสื่อมวลชน (Media Agenda), ภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda) และภาคประชาชน (Public Agenda) เพื่อสังเกตถึงลำดับชั้นของการให้ความสำคัญกับวาระข้อมูลข่าวสารที่มาจากส่วนต่างๆ อันประกอบด้วยวิธีการวิจัย 3 ประเภท ได้แก่

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. การสำรวจ (Survey)
3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

เนื่องด้วยการเลือกใช้รูปแบบ หรือเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยเพียงอย่างเดียว อาจก่อให้เกิดช่องว่างในเชิงการวิจัย และข้อบกพร่องทางด้านข้อมูลการวิจัย ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงเลือกใช้เครื่องมือทั้ง 3 ประเภท เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ในส่วนข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ตัวอย่าง 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน เพื่อพิจารณาถึงการกำหนดวาระของทั้ง 2 ส่วน คือ

- 1.1 การกำหนดวาระข่าวการเมืองของภาคสื่อมวลชน (Media Agenda)
- 1.2 การกำหนดวาระข่าวการเมืองของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy

Agenda)

โดยสามารถที่จะแบ่งเนื้อหาที่ตีพิมพ์ลงบนหน้าหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ส่วน เพื่อที่จะใช้ในการวิเคราะห์การกำหนดวาระของภาคสื่อมวลชนหรือตัวหนังสือพิมพ์เอง และการกำหนดวาระของทั้งภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย ได้ดังนี้

1. ในส่วนของเนื้อหาข่าว (News)

คือ การนำเสนอข่าวคือการนำเสนอข้อเท็จจริง (Fact) และความจริง (Truth) ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ความเคลื่อนไหว การแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่ไม่ใช่สื่อมวลชน ล้วนเป็นข้อเท็จจริงและความจริงที่เป็นข่าว¹ เช่น ข่าวหน้าหนึ่ง

2. ในส่วนเนื้อหาบทความ คอลัมน์ และสัปดาห์ต่างๆ (Articles)

คือ ข้อความในลักษณะความเรียงสั้นๆ ที่วิพากษ์วิจารณ์หรือวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาสาธารณะ ซึ่งก่อนหน้านี้เคยได้รับการนำเสนอในหน้าข่าวมาแล้วในรูปแบบของการเขียนที่เป็นปรัวิสัย (Objectivity) การวิพากษ์วิจารณ์หรือการวิเคราะห์เหตุการณ์ปัญหาสาธารณะดังกล่าวผู้เขียนอาจจะไม่มีการระบุชื่อหรือไม่ก็ได้ โดยที่ผู้เขียนจะชั่งน้ำหนักเหตุ – ผลที่มีอยู่ในเหตุการณ์ แล้วเสนอออกมาเป็นข้อโต้แย้งต่างๆ ในท้ายที่สุดจะเสนอข้อสรุปของปัญหา หรือข้อแนะนำในการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วย²

ถึงแม้ว่าเนื้อหาของหนังสือพิมพ์จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ในความเป็นจริงแล้วรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาที่เกิดขึ้นจากการกำหนดวาระของทั้งการกำหนดวาระของภาคสื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ และภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบายนั้น มีลักษณะที่ไม่แน่นอนตายตัว จึงไม่สามารถที่จะระบุรูปแบบการนำเสนอได้อย่างชัดเจน

โดยในแต่ละส่วนของการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองทั้งในส่วนของภาคสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์) และภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายนั้น มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1 และตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

¹ มนวิภา วงจุระ, “ข่าวลือกับการเสนอข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น,” (สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), น. 31.

² สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, งานหนังสือพิมพ์ (Journalism), พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2542), น. 244.

ตารางที่ 3.1

แสดงขอบเขตการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึง
การกำหนดวาระข่าวการเมืองของภาคสื่อมวลชน (Media Agenda)

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ		หนังสือพิมพ์มติชน	
หน้าหนึ่ง	หน้าใน	หน้าหนึ่ง	หน้าใน
ข่าวนำ (พาดหัวยักษ์ และ พาดหัวใหญ่) ข่าวรอง (พาดหัวรอง) ข่าวธรรมดา สกู๊ปข่าว คอลัมน์ และภาพข่าว	บทบรรณาธิการ ข่าวต่อ คอลัมน์ ประจำ สกู๊ปข่าว บทความ รายงาน สัมภาษณ์	ข่าวนำ (พาดหัวข่าวใหญ่) ข่าวรอง ข่าวธรรมดา สกู๊ปข่าว คอลัมน์ และ ภาพข่าว	บทบรรณาธิการ ข่าวต่อ คอลัมน์ ประจำ สกู๊ปข่าว บทความ รายงาน สัมภาษณ์

โดยที่การกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบายสามารถแบ่งข้อมูลออกตามที่มาของข่าว หรือแหล่งข่าว (News Source) ที่จะนำมาสู่การกำหนดวาระข่าวสารของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบายผ่านการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ โดยมีที่มาจาก 3 ทางด้วยกัน คือ

ตารางที่ 3.2

แสดงขอบเขตการวิเคราะห์การกำหนดวาระทางการเมืองของภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย
เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงการกำหนดวาระข่าวการเมือง
ของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda)

ฝ่ายรัฐบาล	ฝ่ายค้าน	หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ
ได้แก่ นายกรัฐมนตรี และรองนายกรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายรัฐบาล	ได้แก่ แกนนำ หัวหน้าพรรค และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคฝ่ายค้าน	ได้แก่ วุฒิสภา กระทรวง และหน่วยงานอื่นๆ

2. การสำรวจ (Survey)

ในส่วนของการกำหนดวาระทางการเมืองของภาคประชาชน (Public Agenda) ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต คือ เว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน (www.pantip.com) ซึ่งเป็นห้องที่มีการแลกเปลี่ยนและการแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมือง ได้แก่ การตั้งกระทู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น และกระทู้โหวต หรือการทำโพล (Poll) ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น

ตารางที่ 3.3

แสดงขอบเขตการสำรวจวาระทางการเมืองภาคประชาชน ผ่านทางเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงการกำหนดวาระข่าวการเมืองของภาคประชาชน (Public Agenda)

ส่วนแนะนำ	ส่วนทั่วไป
ได้แก่ ส่วนแนะนำกระทู้ที่น่าสนใจโดยสมาชิก ห้องราชดำเนิน และส่วนแนะนำกระทู้ที่ได้รับคะแนนจากการโหวต (โพล) โดยสมาชิกห้องราชดำเนิน	ได้แก่ กระทู้ที่เกิดขึ้นในวันที่ทำการเก็บข้อมูล ซึ่งในที่นี้ คือ กระทู้ที่มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น (Post) มากที่สุด 3 อันดับแรกของวันนั้นๆ

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ในส่วนของกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (Gatekeeper) ก่อนการนำเสนอของสื่อมวลชน ซึ่งในที่นี้หมายถึง หนังสือพิมพ์ตัวอย่าง 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน เพื่อทราบถึงกระบวนการวิธีในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทั้งกระบวนการวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล (News Gathering) การคัดเลือกข้อมูลข่าว (News Selecting) และการรายงานข่าว (News Reporting) ตลอดจนอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และกระบวนการกำหนดวาระข่าวทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ โดยแบ่งออกเป็น

ตารางที่ 3.4

แสดงขอบเขตของการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และกระบวนการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชน

ข้อมูลส่วนที่ 1	ข้อมูลส่วนที่ 2
ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมือง ตั้งแต่ ขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล (News Gathering) การกลั่นกรองข้อมูล การคัดเลือกข้อมูล (News Selecting) และการรายงานหรือการเขียนข่าว (News Reporting) เป็นต้น	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของการกำหนดวาระข่าวการเมือง (Agenda – Setting) ของภาคสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์ตัวอย่าง) เมื่อมีอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง

โดยวิธีวิจัย 2 รูปแบบแรก คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสำรวจ (Survey) สามารถจัดเข้าลักษณะของการวิจัยแบบ “การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ” (Quantitative Content Analysis) ซึ่งผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจะถูกแปลงให้อยู่ในลักษณะของ “จำนวนนับ” หรือ “ตัวเลข” เพื่อใช้ในการประมวลผลข้อมูลต่อไป

ซึ่งระเบียบวิธีการดำเนินงานวิจัยในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การกำหนดกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและการวัดตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูล หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา หน่วยที่ใช้ในการระบุจำนวนระยะเวลา สถานที่ทำวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มประชากร (Population)

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประชากรในส่วนของ การวิเคราะห์เนื้อหาแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ตามลักษณะที่มาของการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมือง คือ

1.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากภาคสื่อมวลชน (Media Agenda)

คือ หนังสือพิมพ์รายวัน (กรอบเช้า) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับข่าวการเมืองทั้งหนังสือพิมพ์ปริมาณ (Popular Newspaper) และหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ (Quality Newspaper) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน

1.2 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda)

คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน เช่นเดียวกันกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน (Media Agenda)

เนื่องจากการรับทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือการรับทราบถึงวาระข่าวสารที่ภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายต้องการสื่อสารมายังสาธารณชนทั่วไปนั้น สามารถที่จะติดตามได้จากการนำเสนอของสื่อมวลชน เช่น การตีพิมพ์เหตุการณ์หรือการจัดงานที่ก่อให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ หรือการก่อให้เกิดกระแสข่าว การใช้ภาษาและลีลาที่กระตือรือร้น และการสร้างข่าวใหม่ รวมทั้งการให้ข่าวโดยการตอบคำถามต่างๆต่อสื่อมวลชน เช่น การอภิปรายในรัฐสภา การจัดงานแถลงข่าว เป็นต้น โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาพิจารณาถึงการกำหนดวาระจากภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย

2. การสำรวจ (Survey)

ประชากรในส่วนของ การสำรวจ คือ กระทั่งแนะนำโดยสมาชิก เว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน รวมทั้งกระทู้โหวต (โพล) และกระทู้ทั่วไปที่มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น (Post) มากที่สุด 3 อันดับแรกในวันที่เข้าเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการศึกษาการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากภาคประชาชน (Public Agenda)

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ประชากร คือ บรรณาธิการข่าว หรือหัวหน้าโต๊ะข่าวสายการเมือง และผู้สื่อข่าวสายการเมืองของหนังสือพิมพ์ตัวอย่างทั้ง 2 ฉบับ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน)

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling)

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และเนื้อหาในหน้าข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน ทั้งที่อยู่ในรูปของข่าว (News) และบทความ (Articles)

2. การสำรวจ (Survey)

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) เช่นกัน โดยเก็บข้อมูลจากการสำรวจเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน ด้วยการพิจารณาข้อมูลจาก 3 ส่วน คือ ส่วนกระตู่แนะนำ ส่วนกระตู่โหวต และส่วนกระตู่ทั่วไป โดยการจัดเรียงลำดับของกระตู่ในวันที่เข้าเก็บข้อมูล ตามปริมาณการเข้าแสดงความคิดเห็นในกระตู่ต่างๆ จากนั้นพิจารณาเก็บข้อมูลเฉพาะ 3 อันดับแรกของกระตู่ทั่วไป รวมทั้งข้อมูลจากกระตู่แนะนำ และกระตู่โหวตที่มีการนำมาทำการสำรวจ (โพล) โดยเรียงลำดับจาก กระตู่แนะนำ กระตู่โหวต (กระตู่โพล) และกระตู่ทั่วไปที่มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรก

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Multi Stage โดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เริ่มจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิจารณญาณ (Judgment Sampling) หรือแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกผู้ให้สัมภาษณ์ 1 ตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) โดยให้กลุ่มตัวอย่างแรกแนะนำตัวอย่างอีก 1 ตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยก็จะใช้วิธีการสุ่มแบบใช้วิจารณญาณ (Judgment Sampling) อีกครั้งหนึ่งเพื่อสัมภาษณ์ตัวอย่างตั้งต้นของหนังสือพิมพ์ตัวอย่าง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) อีกครั้ง

โดยเลือกที่จะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับ หัวหน้าโต๊ะข่าว หรือบรรณาธิการข่าวสายการเมือง และผู้สื่อข่าวสายการเมือง ของหนังสือพิมพ์ตัวอย่างทั้ง 2 ฉบับ

โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) นี่เป็นการสัมภาษณ์แบบมีแนวคำถาม (Guide question) และใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อเก็บข้อมูลคำตอบ จากนั้นถอดเทปสัมภาษณ์เพื่อประมวลคำตอบนำเสนอเป็นผลการวิจัยต่อไป

การวิจัยนี้มีตัวแปรที่ต้องการวัด 3 ตัวแปร คือ

1. วาระข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชน (Media Agenda)
2. วาระข่าวสารทางการเมืองของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda)
3. วาระข่าวสารทางการเมืองของภาคประชาชน (Public Agenda)

โดยมีการกำหนดการวัดค่าตัวแปร ดังนี้

1. วาระข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชนที่ประเมินจาก ความถี่ เนื้อที่ในการนำเสนอ และน้ำหนักความสำคัญในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองในส่วนของหนังสือพิมพ์
2. วาระข่าวสารทางการเมืองของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบายที่ประเมินจาก ความถี่ เนื้อที่ในการนำเสนอ และน้ำหนักความสำคัญในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ ที่เกิดจากการสร้างเหตุการณ์หรือการจัดงานที่ก่อให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ หรือการก่อให้เกิดกระแสข่าว การใช้ภาษาและลีลาที่กระตือรือร้น และการสร้างข่าวใหม่ รวมทั้งการให้ข่าวโดยการตอบคำถามต่างๆต่อสื่อมวลชน เช่น การอภิปรายในรัฐสภา การจัดงานแถลงข่าว และการให้ข่าวโดยการตอบคำถามต่างๆต่อสื่อมวลชน หรือการสื่อสารอื่นๆที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนมายังประชาชน
3. วาระข่าวสารทางการเมืองของภาคประชาชนที่ประเมินจาก ความถี่ เนื้อที่ในการนำเสนอ และน้ำหนักความสำคัญในการกล่าวถึงประเด็นทางการเมือง ในส่วนของกระทุ้งแนะนำ กระทุ้งโหวต และกระทุ้งทั่วไปที่มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ในเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน

เกณฑ์การวัด และเครื่องมือวัด

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน) โดยพิจารณาจาก การแบ่งประเภทของเนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภทเนื้อหา คือ

- เนื้อหาข่าว (News) ได้แก่ ข่าวหน้าหนึ่ง ข่าวนำ ข่าวย่อ ข่าวธรรมดา ภาพข่าว และข่าวต่อ

- เนื้อหาบทความ (Articles) ได้แก่ บทบรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ คอลัมน์ประจำหน้าการเมือง สกู๊ปข่าว บทความ รายงานพิเศษ

ทั้งนี้เนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมืองส่วนใหญ่มักปรากฏอยู่ที่หน้า 1, หน้าข่าวการเมือง และข่าวต่อจากข่าวหน้า 1 ซึ่งอยู่ด้านใน โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

- การจัดลำดับความสำคัญ โดยประเมินจาก “ความถี่” (Frequency) ในการตีพิมพ์ นับเป็น “จำนวนครั้ง” (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ) มิได้นับตามจำนวนชิ้นข่าว เนื่องจากในการตีพิมพ์ข่าวของหนังสือพิมพ์ 1 ฉบับใน 1 วัน มักมีการนำประเด็นข่าวที่หลากหลายมารวมกันในข่าวเดียว และเลือกประเด็นที่คิดว่าสำคัญที่สุดมาเป็นพาดหัวข่าว ดังนั้นหากนับข่าวเป็นจำนวนชิ้นตามข้อความพาดหัวจะเกิดความคลาดเคลื่อน เนื่องจากบางประเด็นที่มีการกล่าวถึงแต่ไม่ได้ถูกนำมาเป็นข้อความพาดหัวก็จะไม่ถูกนับไปด้วย ดังนั้นจึงพิจารณานับข่าวเป็นจำนวนครั้งตามเนื้อหาข่าวการเมืองที่ลงตีพิมพ์

- การจัดลำดับความสำคัญ โดยประเมินจาก “เนื้อที่” (Space) ในการตีพิมพ์ข่าวนั้นๆ โดยการประเมินเป็น “ตารางนิ้ว” เนื่องจากในปัจจุบันหนังสือพิมพ์มักคำนึงถึงการจัดหน้าให้เอื้อต่อชิ้นงานโฆษณา ดังนั้นพื้นที่ในการตีพิมพ์เนื้อหาข่าวจึงไม่สามารถที่จะประเมินขนาดพื้นที่เป็น “คอลัมน์นิ้ว” ได้เสมอไป ในที่นี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะประเมินพื้นที่ในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองด้วยการประเมินขนาดตามด้านกว้างคูณด้านยาวเป็นตารางนิ้ว

- การจัดลำดับความสำคัญของการให้ “น้ำหนักความสำคัญ” มากน้อยต่อประเด็นข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ โดยประเมินจากลักษณะของข่าว ซึ่งกำหนดเกณฑ์ “การให้คะแนน” ดังนี้

ตารางที่ 3.5
แสดงอันดับคะแนนของชิ้นข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์

ข่าวหน้าหนึ่ง		ข่าวหน้าใน (หน้าข่าวการเมือง)	
ลักษณะของข่าว	คะแนน	ลักษณะของข่าว	คะแนน
ข่าวนำ (พาดหัวยักซ์)	3	บทบรรณาธิการ	3
ข่าวนำ (พาดหัวใหญ่)	2.5	ข่าวต่อ (จากหน้า 1)	1.5
ข่าวรอง (พาดหัวรอง)	2	คอลัมน์ประจำหน้า	1
ข่าวธรรมดา	1	การเมือง	
สื่ूपข่าว	2	สื่ूपข่าว	1
ภาพข่าว	1	บทความ / รายงาน /	
		สัมภาษณ์	1
		ภาพข่าว	0.5

โดยที่การเก็บข้อมูลค่าความดีเป็นจำนวนครั้ง เนื้อที่ในการตีพิมพ์เป็นตารางนิ้ว และการให้คะแนนตามการให้น้ำหนักความสำคัญของข่าว จะถูกบันทึกลงใน “ตารางบันทึกความดี เนื้อที่ และน้ำหนักความสำคัญ” (Coding Sheet) สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์เพื่อพิจารณาถึงการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองจากภาคสื่อมวลชน และวาระข่าวสารทางการเมืองจากภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย

เมื่อได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งในส่วน of ค่าความดี เนื้อที่ และการให้น้ำหนักความสำคัญของข่าวการเมืองในแต่ละประเด็นข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับแล้ว ก็จะนำมาวิเคราะห์ตามหัวข้อได้ดังนี้

การวิเคราะห์ค่าความถี่เป็นจำนวนครั้ง โดยใช้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 นำค่าความถี่ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมาหาค่าเฉลี่ยของความถี่แล้วนำมาจัดอันดับครั้งที่ 1

ตารางที่ 3.6

แสดงการหาค่าเฉลี่ยความถี่ในการลงข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์

ข่าว การเมือง	ไทยรัฐ ความถี่ (ครั้ง)	มติชน ความถี่ (ครั้ง)	ความถี่รวม (ครั้ง)	อันดับ (จากความถี่ รวม) ครั้งที่ 1
1	T1	M1	T1+ M1	A1
2	T2	M2	T2+ M2	B1
3	T3	M3	T3+ M3	C1
4	T4	M4	T4+ M4	D1
5	T5	M5	T5+ M5	E1
รวม	nT	nM	nT+ nM	

วิธีที่ 2 นำค่าความถี่ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมาหาผลรวมค่าเฉลี่ยของความถี่แล้วนำมาจัดอันดับครั้งที่ 2

ตารางที่ 3.7
แสดงผลรวมค่าเฉลี่ยความถี่ในการลงข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์

ข่าวการเมือง	ไทยรัฐ อันดับความถี่	มติชน อันดับความถี่	อันดับความถี่รวม	อันดับความถี่เฉลี่ย	อันดับครั้งที่ 2
1	T1	M1	T1+ M1	$\frac{T1+ M1}{2}$	A2
2	T2	M2	T2+ M2	$\frac{T2+ M2}{2}$	B2
3	T3	M3	T3+ M3	$\frac{T3+ M3}{2}$	C2
4	T4	M4	T4+ M4	$\frac{T4+ M4}{2}$	D2
5	T5	M5	T5+ M5	$\frac{T5+ M5}{2}$	E2

นำอันดับที่ได้จากการคำนวณครั้งที่ 1 และอันดับที่ได้จากการคำนวณครั้งที่ 2 มาหา ค่าเฉลี่ยอันดับ และใช้อันดับที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยครั้งสุดท้ายนี้มาใช้ในการอ่านผลการจัดอันดับวารสารข่าวทางการเมืองของภาคสื่อมวลชน (Media Agenda) และภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda)

ตารางที่ 3.8
แสดงการจัดอันดับจากผลความถี่รวมในการเสนอข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์

ข่าวการเมือง	อันดับ (จากความถี่ รวม) ครั้งที่ 1	อันดับครั้งที่ 2	ค่าเฉลี่ย	อันดับ ความสำคัญ
1	A1	A2	$\frac{A1+A2}{2}$	A
2	B1	B2	$\frac{B1+B2}{2}$	B
3	C1	C2	$\frac{C1+C2}{2}$	C
4	D1	D2	$\frac{D1+D2}{2}$	D
5	E1	E2	$\frac{E1+E2}{2}$	E

โดยในการคำนวณหาค่า "อันดับ" ที่ประเมินจากความถี่ เนื้อที่ และการให้
ความสำคัญด้วยคะแนน เพื่อพิจารณาถึงการจัดอันดับความสำคัญของการกำหนดวาระข้อมูล
ข่าวสารจากทั้ง 3 ส่วน คือ ภาคสื่อมวลชน ภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย และภาคประชาชน ก็ม
ีการคำนวณด้วยวิธีการเช่นเดียวกันนี้

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์ (Unit of Analysis)

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์นั้น จะพิจารณาการนำเสนอทั้งในส่วนของ
เนื้อหาข่าว (News) และในส่วนของเนื้อหาบทความ (Articles) ซึ่งประกอบไปด้วย ข่าวนำหรือพาด
หัวใหญ่ ข่าวย่อ ข่าวธรรมดา ข่าวต่อ ภาพข่าว บทบรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ คอลัมน์ประจำ
หน้าการเมือง สกู๊ปข่าวบทความ และรายงานพิเศษ เป็นต้น

โดยใช้หน่วยในการวิเคราะห์ตามการพิจารณาจาก “สาระ” หรือ “แนวคิดหลัก” (Theme) ซึ่งเป็นหน่วยที่นิยมใช้กันมากในการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นหน่วยที่ใหญ่กว่า “คำ” หน่วยนี้หมายถึงประโยค หรือข้อความ อาจเป็นประโยคสรุป ซึ่งแสดงถึงใจความเพียงใจความเดียว ถึงแม้ว่าประโยคนั้นจะมีข้อความจำนวนมากก็ตาม³

การพิจารณาตามแนวคิดหลัก (Theme) ในงานวิจัยนี้ อาศัยการพิจารณาเป็นย่อหน้า แต่บางกรณีที่มีการขึ้นย่อหน้าใหม่ แต่ยังคงมีใจความสอดคล้องกันกับย่อหน้าเดิม ก็ถือว่ายังคงเป็นแนวคิดหลัก (Theme) เดียวกัน

ซึ่งการพิจารณาการใช้หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาแบบแนวคิดหลัก (Theme) นี้สามารถนำมาใช้ได้กับการวิเคราะห์ถึงการจัดลำดับความสำคัญในส่วนของการประเมินความถี่เป็น “จำนวนครั้ง” (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ) ของแนวคิดหลัก และการวิเคราะห์ถึงการจัดลำดับความสำคัญในส่วนของเนื้อหาที่ด้วยการประเมินขนาดเป็น “ตารางนิ้ว” รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญมากน้อยต่อประเด็นข่าวที่น่าเสนอโดยพิจารณาจากลักษณะของข่าวตามเกณฑ์ “การให้คะแนน”

หน่วยที่ใช้ในการระบุจำนวนเนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์ (Unit of Enumeration)

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชนนั้นสามารถที่จะกำหนดหน่วยที่ใช้ระบุจำนวนให้สอดคล้องกันกับวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการกำหนดความสำคัญ ดังนี้

1. ความถี่ (Frequency)

เพื่อการระบุถึง “จำนวนครั้ง” (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ) ของเรื่องนั้นๆ ที่ปรากฏในเนื้อหาที่ตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ ทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาข่าว (News) และเนื้อหาบทความ (Articles)

2. เนื้อที่ (Space)

เพื่อการระบุถึงขนาดเนื้อที่ในการตีพิมพ์เรื่องนั้นๆ โดยใช้หน่วยในการประเมินเป็น “ตารางนิ้ว” ทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาข่าว (News) และเนื้อหาบทความ (Articles) ที่ตีพิมพ์ลงบนหน้าหนังสือพิมพ์

³ สรรค์วิ ศษาชีวะ, การวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ 1

(กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), น. 21.

3. การให้ความสำคัญของข่าว (Prominent)

เพื่อการระบุถึงการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นข่าวสารทางการเมืองที่ตีพิมพ์ลงบนหน้าหนังสือพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในตำแหน่งของพาดหัวใหญ่หรือข่าวหน้า ข่าวยรอง ข่าวธรรมดา ข่าวต่อ ภาพข่าว บทบรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ คอลัมน์ประจำหน้าการเมือง สกู๊ปข่าว บทความ และรายงานพิเศษ โดยถือว่าความแตกต่างของตำแหน่งที่อยู่ของเนื้อหาเหล่านี้เป็นการแสดงถึงลำดับความสำคัญที่แตกต่างกันไป จึงใช้วิธีการกำหนดเกณฑ์ “การให้คะแนน” กับแต่ละส่วน

โดยที่การกำหนดค่าการให้คะแนนกับแต่ละส่วนนั้น พิจารณาจากเกณฑ์เรื่องของทัศนคติ คือ ส่วนใดที่อยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่น หรือเป็นส่วนที่คาดว่าจะผู้อ่านจะเห็นความสำคัญ เช่น พาดหัวข่าว หรือ บทบรรณาธิการ ก็จะมีการกำหนดค่าคะแนนที่สูงกว่า ข่าวธรรมดา หรือภาพข่าวหน้าใน โดยกำหนดตัวเลขตั้งแต่ 1-3 ลดลั่นกันไปตามลำดับความสำคัญ

เครื่องมือวัด

ใช้ตารางบันทึกผล (Coding Sheet) ในการเก็บข้อมูล โดยที่มีการบันทึกในลักษณะของตัวเลข หรือ จำนวนนับ ตามที่ได้กำหนดเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนไว้ (ตามตารางที่ 3.5)

2. การสำรวจ (Survey)

ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลการกำหนดวาระข่าวสาร หรือการให้ความสำคัญกับการเมืองผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตในเว็บพันทิป ห้องราชดำเนิน โดยกำหนดเกณฑ์ตามการจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 3.9

แสดงลำดับความสำคัญของกระทู้ข่าวสารทางการเมืองในเว็บไซด์พันทิป ห้องราชดำเนิน

ลำดับความสำคัญ	ลักษณะของกระทู้ ในเว็บไซด์พันทิป ห้องราชดำเนิน
1	กระทู้แนะนำ โดยสมาชิกห้องราชดำเนิน
2	กระทู้โหวต
3	กระทู้ทั่วไป อันดับ 1
4	กระทู้ทั่วไป อันดับ 2
5	กระทู้ทั่วไป อันดับ 3

การจัดลำดับความสำคัญจากการสำรวจข้อมูลในเว็บไซด์พันทิป ห้องราชดำเนิน พิจารณาจากการจัดวางกระทู้ต่างๆ เป็นอันดับแรก ด้วยการเลือกกระทู้ที่อยู่ในส่วนบนสุดของหน้า มาจัดลำดับก่อน โดยนำกระทู้แนะนำ โดยสมาชิกห้องราชดำเนิน มาจัดลำดับความสำคัญในอันดับที่ 1 จากนั้นเป็นกระทู้ที่มีการแสดงความคิดเห็น (กระทู้โหวต) ในลักษณะของการทำโพล ซึ่งอยู่ในส่วนบนของหน้าเช่นกันมาจัดลำดับความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 จากนั้นพิจารณาจากกระทู้ในส่วนที่เหลือ โดยการจัดลำดับความสำคัญจากจำนวนข้อความที่มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นในกระทู้นั้นๆมากที่สุด 3 อันดับแรกในวันที่เข้าเก็บข้อมูล

โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน คล้ายคลึงกับเกณฑ์การให้คะแนนในสื่อหนังสือพิมพ์ ดังนี้

- การจัดลำดับความสำคัญ โดยประเมินจาก "ความถี่" (Frequency) นับเป็น "จำนวนครั้ง" (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ) ที่ประเด็นทางการเมืองนั้นๆถูกกล่าวถึงในกระทู้นั้นๆ (Leading Topic) นั้นๆ

- การจัดลำดับความสำคัญ โดยประเมินจาก “เนื้อที่” (Space) ในการกล่าวถึงประเด็นนั้นๆ โดยการวัดเป็น “กระทู้”
- การจัดลำดับความสำคัญของการให้ “น้ำหนักความสำคัญ” มากน้อยต่อประเด็นข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ โดยประเมินจากลักษณะของข่าว ซึ่งกำหนดเกณฑ์ “การให้คะแนน” ดังนี้

ตารางที่ 3.10

แสดงอันดับคะแนนของประเด็นทางการเมืองที่ปรากฏในหน้าเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน

ตำแหน่งที่ปรากฏ	คะแนน
กระทู้แนะนำโดยสมาชิกห้องราชดำเนิน	
- กระทู้นำ (Leading Topic)	3
- กระทู้แสดงความคิดเห็นด้านใน	2
กระทู้โหวต	
- กระทู้นำ (Leading Topic)	3
- กระทู้แสดงความคิดเห็นด้านใน	2
กระทู้ทั่วไป ที่มีข้อความแสดงความคิดเห็น (Post) มากที่สุดอันดับ 1	
- กระทู้นำ (Leading Topic)	2
- กระทู้แสดงความคิดเห็นด้านใน	1.5
กระทู้ทั่วไป ที่มีข้อความแสดงความคิดเห็น (Post) มากที่สุดอันดับ 2	
- กระทู้นำ (Leading Topic)	2
- กระทู้แสดงความคิดเห็นด้านใน	1
กระทู้ทั่วไป ที่มีข้อความแสดงความคิดเห็น (Post) มากที่สุดอันดับ 3	
- กระทู้นำ (Leading Topic)	2
- กระทู้แสดงความคิดเห็นด้านใน	0.5

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาในเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน (Unit of Analysis)

ในงานวิจัยนี้จึงพิจารณาหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาแบบ"สาระ" หรือ "แนวคิด" (Theme) ซึ่งพิจารณาจากข้อความในกระทู้นำ (Leading Topic) ที่ปรากฏในหน้าเว็บ และเนื้อหาของกระทู้แสดงความคิดเห็นย่อยที่มีผู้แสดงความคิดเห็นต่อจากกระทู้ตั้งต้นนั้นๆ

หน่วยที่ใช้ในการระบุจำนวนกระทู้ ในเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน (Unit of Enumeration)

หน่วยที่ใช้ในการระบุจำนวนเพื่อที่จะใช้ในการพิจารณาถึงการจัดลำดับความสำคัญของวาระข่าวสารในเว็บพันทิป ห้องราชดำเนินนั้น ใช้การพิจารณาจากเรื่องของ ความถี่ (Frequency) ซึ่งเป็นการนับ "จำนวนครั้ง" ของข้อความที่มีการโพสต์ (Post) เข้ามาในกระทู้ทั่วไปนั้นๆ

ส่วนกระทู้โหวต และกระทู้แนะนำถือหลักการให้ความสำคัญตามตำแหน่งที่ปรากฏ (Appearance) ซึ่งอยู่ด้านบนของหน้าเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนินเป็นหลัก

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ปรากฏในหน้าเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนินนั้น สามารถที่จะกำหนดหน่วยที่ใช้ระบุจำนวนให้สอดคล้องกับวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการกำหนดความสำคัญ ดังนี้

1. ความถี่ (Frequency)

เพื่อการระบุถึง "จำนวนครั้ง" (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ) ของเรื่องนั้นๆ ที่ปรากฏในหน้าเว็บไซต์ ทั้งส่วนที่เป็นกระทู้แนะนำ กระทู้โหวต และกระทู้ทั่วไป

2. เนื้อที่ (Space)

เพื่อการระบุถึงขนาดเนื้อที่ในการกล่าวถึงประเด็นนั้นๆ โดยใช้หน่วยในการประเมินเป็น "กระทู้" ทั้งส่วนที่เป็นกระทู้แนะนำ กระทู้โหวต และกระทู้ทั่วไปที่ปรากฏบนหน้าเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน

3. การให้ความสำคัญ (Prominent)

เพื่อการระบุถึงการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นข่าวสารทางการเมืองที่กล่าวถึงในแต่ละกระทู้ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในตำแหน่งของกระทู้แนะนำ กระทู้โหวต และกระทู้ทั่วไป หรือกระทู้แสดงความคิดเห็นย่อยในกระทู้นำ (Leading Topic) นั้นๆ โดยถือว่าความแตกต่างของตำแหน่งที่อยู่ของเนื้อหาเหล่านี้เป็นการแสดงถึงลำดับความสำคัญที่แตกต่างกันไป จึงใช้วิธีการกำหนดเกณฑ์ "การให้คะแนน" กับแต่ละส่วน

โดยที่การกำหนดค่าการให้คะแนนกับแต่ละส่วนนั้น พิจารณาจากเกณฑ์เรื่องของทัศนคติ คือ ส่วนใดที่อยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่น หรือเป็นส่วนที่คาดว่าผู้อ่านจะเห็นความสำคัญ เช่น กระตุ้น (Leading Topic) ก็จะมีการกำหนดค่าคะแนนที่สูงกว่า กระตุ้นย่อย โดยกำหนดตัวเลขตั้งแต่ 1-3 ลดหลั่นกันไปตามลำดับความสำคัญ

เครื่องมือวัด

ใช้ตารางบันทึกผล (Coding Sheet) ในการเก็บข้อมูล โดยที่มีการบันทึกในลักษณะของตัวเลข หรือ จำนวนนับ ตามที่ได้กำหนดเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนไว้ (ตามตารางที่ 3.10)

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สายการเมือง ของหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน) ฉบับละ 2 ท่าน รวมทั้งหมด 4 ท่าน โดยมีแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อใช้สำหรับศึกษาถึงกระบวนการเลือกสรร และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่มาจากสื่ออินเทอร์เน็ต ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สายการเมืองทั้ง 4 ท่าน ในการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

ทั้งนี้ในการตั้งคำถามประกอบการสัมภาษณ์จะเป็นเพียงแนวคำถามกว้างๆ โดยการกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด (Open-End Question) เพื่อไม่เป็นการจำกัดการให้สัมภาษณ์ และให้ได้ข้อมูลที่กว้างและลึกอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จะกำหนดเป็นประเด็นหลัก ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแนวคำถามที่เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ประสบการณ์การทำงาน และภาระหน้าที่รับผิดชอบ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรร และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (Gatekeeper) เมื่อมีอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 เป็นแนวคำถามที่เกี่ยวกับกระบวนการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (Agenda – Setting) เมื่อมีอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 4 เป็นแนวคำถามที่เปิดให้บรรณาธิการ และผู้สื่อข่าวสายการเมืองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีต่อกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (Gatekeeper) และกระบวนการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (Agenda – Setting)

เครื่องมือวัด

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยการบันทึกแถบเสียง ถอดเทป และประมวลผลด้วยการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในลักษณะของการพรรณนา

การทดสอบเครื่องมือการวิจัย

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

ในงานวิจัยนี้แบ่งประเภทของเครื่องมือออกได้ตามประเภทของการวิจัย 3 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การเก็บข้อมูลในการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ เพื่อจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการกำหนดวาระของภาคีสื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์เอง และการกำหนดวาระของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบายผ่านการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ในงานวิจัยนี้ได้มีการจัดแบ่งเนื้อหาที่ตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 ส่วนของเนื้อหาที่อยู่ในลักษณะข่าว (News)

1.2 ส่วนของเนื้อหาที่ไม่ใช่ข่าว หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเนื้อหาในส่วนของบทความ (Articles)

พร้อมทั้งกำหนดหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา (Unit of Analysis) โดยการพิจารณาแบบสาระ หรือแนวคิด (Theme) ของเนื้อหาทั้งสองส่วน และกำหนดให้หน่วยในการระบุจำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ (Unit of Enumeration) โดยพิจารณาเรื่องของ ความถี่ (Frequency) จากการนับ "จำนวนครั้ง" ที่ปรากฏ พิจารณาเรื่องของเนื้อที่ (Space) จากการประเมินขนาดเป็น "ตารางนิ้ว" ตามที่ปรากฏและพิจารณาส่วนของการให้ความสำคัญ (Prominent) จากการปรากฏของเรื่องนั้นๆตามตำแหน่งต่างๆในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยการกำหนดเกณฑ์จาก "การให้คะแนน" (ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

2. การสำรวจ (Survey)

การเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจกระทำในอินเทอร์เน็ต ซึ่งในที่นี้คือ เว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนินนั้น ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญตามที่ปรากฏในเว็บไซต์ โดยถือว่าส่วนของกระทู้แนะนำ ซึ่งถือเป็นกระทู้ที่สมาชิกห้องราชดำเนินให้ความสนใจ

และต้องการแนะนำให้เพื่อนสมาชิกร่วมห้องได้คลิกเข้าไปอ่านเพื่อรับทราบข้อมูลเรื่องราวในกระทู้นั้นๆ

รองลงมา คือ กระทู้โหวต หรือกระทู้ที่ถูกนำมาทำเป็นโพล เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาในเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนินได้แสดงความคิดเห็นหรือลงคะแนนนั้นเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด

รองลงมาอีก คือ ส่วนของกระทู้ทั่วไป ซึ่งใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญโดยพิจารณาจากจำนวนข้อความที่โพล (Post) เข้ามาแสดงความคิดเห็นในกระทู้นั้นๆ มากที่สุดในวันที่เข้าเก็บข้อมูล โดยเรียงลำดับความสำคัญจากกระทู้ที่มีข้อความร่วมแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรก

พร้อมทั้งกำหนดหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา (Unit of Analysis) โดยการพิจารณาแบบสาระ หรือแนวคิด (Theme) และกำหนดให้หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) โดยพิจารณาเรื่องของ ความถี่ (Frequency) จากการนับ “จำนวนครั้ง” (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ) พิจารณาเรื่องของเนื้อที่ (Space) จากการประเมินขนาดเป็น “กระทู้” ตามที่ปรากฏและพิจารณาส่วนของการให้ความสำคัญ (Prominent) จากการปรากฏของเรื่องนั้นๆ ตามตำแหน่งต่างๆ ในหน้าเว็บไซต์ โดยการกำหนดเกณฑ์จาก “การให้คะแนน” (ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการกำหนดขอบเขตของคำถาม เป็นลักษณะของคำถามปลายเปิด (Open-End Question) โดยไม่มีการกำหนดหรือคาดหวังคำตอบไว้ล่วงหน้า

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

การทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ในงานวิจัยนี้ ใช้สูตรการคำนวณของ Holsti

$$R = \frac{2(C_1 + C_2)}{C_1 + C_2}$$

เมื่อ R = ค่าความเชื่อมั่น
 C_1, C_2 = จำนวนของประเภทที่ผู้ลงรหัส 2 คน
 มีความเห็นสอดคล้องกัน
 C_1, C_2 = จำนวนของประเภททั้งหมดที่ผู้ลงรหัส
 ทั้ง 2 คนใช้ในการพิจารณา

โดยค่าที่คำนวณได้ไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงจะถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง

ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จึงไม่มีความจำเป็นต้องมีการทดสอบค่าความเชื่อมั่นจากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย 2 คน ตามสูตรของ Holsti

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549 – 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 โดยเก็บข้อมูลเฉพาะ หนังสือพิมพ์กรอบเช้าฉบับวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ รวมระยะเวลา 90 วัน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 ฉบับ

ทำการบันทึกข้อมูลในตาราง (Coding Sheet) บันทึกความถี่ เนื้อที่ และน้ำหนัก ความสำคัญของแต่ละวาระ ทั้งนี้ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยมีวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดเข้าประเภทของการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ดังนี้

- ลักษณะเนื้อหาที่เข้าประเภทการกำหนดวาระจากภาคสื่อมวลชน (Media Agenda) ได้แก่ เนื้อหาข่าวที่มักขึ้นต้นด้วยคำว่า จากการสัมภาษณ์แหล่งข่าวพบว่า..... แหล่งข่าวให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า....., ผู้สื่อข่าวรายงานว่า....., หรือจากการสำรวจพบว่า..... เป็นต้น

- ลักษณะของเนื้อหาที่เข้าประเภทการกำหนดวาระจากภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda) ได้แก่ เนื้อหาข่าวที่มักขึ้นต้นด้วยคำว่า นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ว่า, หรือนายกรัฐมนตรีกล่าวว่า..... และข้อความที่ปรากฏอยู่ในเครื่องหมายัญประกาศ เป็นต้น

ซึ่งนอกจากหลักการสังเกตที่ใช้ในการวิเคราะห์วาระข่าวสารดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้การตีความจากการอ่าน เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ปรากฏนั้น ควรจัดอยู่ในวาระข่าวสารทางการเมืองในส่วนใดประกอบด้วย ทั้งนี้อาจมีเนื้อหาบางส่วนที่สามารถวิเคราะห์ และจัดอยู่ได้ทั้ง 2 วาระ คือ เป็นได้ทั้งวาระข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชน (Media Agenda) และวาระข่าวสารทางการเมืองของภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda)

2. การสำรวจ (Survey Analysis)

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549 – 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 รวมระยะเวลา 90 วัน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยกระทู้แนะนำ กระทู้โพล และกระทู้ทั่วไป 3 อันดับ รวมจำนวนประมาณ 810 กระทู้หลัก (Leading Topics) เมื่อคิดจากกระทู้แนะนำ 3 กระทู้, กระทู้โหวต 3 กระทู้ และกระทู้ทั่วไป 3 กระทู้

ทำการบันทึกลงในตารางบันทึกความถี่ เนื้อที่ และน้ำหนักความสำคัญ ของกระทู้ในเว็บไซต์พันทิป ห้องราชดำเนิน ได้แก่ กระทู้แนะนำ กระทู้โหวต กระทู้ทั่วไป 3 อันดับและกระทู้ย่อย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลด้วยตนเองเช่นกัน

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์สื่อมวลชนด้านหนังสือพิมพ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ตัวอย่าง (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน) โดยเลือกสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวสายการเมือง 1 ท่าน (ต่อหนังสือพิมพ์ 1 ฉบับ) ซึ่งถือเป็นด่านแรกของการทำหน้าที่นายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) และบรรณาธิการข่าวการเมือง หรือหัวหน้าโต๊ะข่าวการเมืองอีก 1 ท่าน (ต่อหนังสือพิมพ์ 1 ฉบับ) ซึ่งถือเป็นด่านสุดท้ายของการทำหน้าที่ในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมืองก่อนที่จะมีการตีพิมพ์นำเสนอต่อไป

เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลข้อมูลการวิจัย

จากปัญหานำวิจัย สามารถที่จะสรุปเป็นเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ และการรายงานผลได้ดังนี้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1

การกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชน (Media Agenda) การกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda) และการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของภาคประชาชน (Public Agenda) มีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร

เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการแปลงลักษณะของข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของ "ตัวเลข" หรือ "จำนวนนับ" โดยนำเสนอข้อมูลด้วยจำนวนตารางนิ้วเฉลี่ย ค่าความถี่ และคะแนนจากการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของเนื้อหาที่ปรากฏ

สถิติที่ใช้ในการรายงานผลข้อมูล

รายงานผลด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยจาก "อันดับ" ตามความสำคัญที่ประเมินได้จาก ความถี่ (จำนวนครั้งที่ปรากฏของหน่วยสาระ), เนื้อที่ (ตารางนิ้ว / กระดาษ) และคะแนนจากการกำหนดน้ำหนักความสำคัญ (คะแนน) จากนั้นนำผลจากการจัดอันดับที่ได้ของแต่ละวาระ มาเปรียบเทียบเพื่อหาผลต่าง (Different) ของแต่ละวาระข่าวสารทางการเมือง อันได้แก่ การกำหนดวาระข่าวสารทางการเมืองจากภาคสื่อมวลชน, ภาครัฐ หรือผู้กำหนดนโยบาย และภาคประชาชน เพื่อนำไปสู่การคำนวณทางสถิติ โดยใช้การหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบ Spearman Rank Correlation โดยกำหนดค่าระดับนัยยะสำคัญทางสถิติ (Level of Significant / ∞) ในระดับต่ำเท่ากับ 0.01 เพื่อค่าความเชื่อมั่น $(1 - \infty)$ ที่สูงยิ่งขึ้น จากสูตร

$$\rho = 1 - \frac{6(\sum D^2)}{N(N^2-1)}$$

เมื่อ ρ = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่ง
ของคะแนนสเปียร์แมน
 D = ผลต่างระหว่างอันดับแต่ละคู่
 N = จำนวนคู่ของข้อมูล

จากนั้นใช้การพรรณนา เพื่ออธิบายถึงความสอดคล้องกันของการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองทั้ง 3 ส่วน และอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร และกระบวนการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชนในช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลในการวิจัย

ปัญหาคำวิจัยข้อที่ 2

สื่อมวลชนมีกระบวนการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (News Gathering) การคัดเลือกข้อมูลข่าวสาร (News Selecting) และการรายงานข้อมูลข่าวสาร (News Reporting) จากสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างไร รวมทั้งกระบวนการตรวจสอบกลั่นกรอง (Filter) หรือผ่านการทำหน้าที่นายด่านข้อมูลข่าวสาร (Gatekeeper) จากสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างไร

เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความ (Interpretation) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการรายงานผลข้อมูล

รายงานผลด้วยการพรรณนา เพื่ออธิบายถึงกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชน เมื่อมีอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3

สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และกระบวนการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชนหรือไม่ อย่างไร

เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความ (Interpretation) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการรายงานผลข้อมูล

รายงานผลด้วยการพรรณนา เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และกระบวนการกำหนดวาระข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของภาคสื่อมวลชน